

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av Atkins Sverige AB i Göteborg på uppdrag av Melleruds kommun under hösten 2009 samt maj 2010. Ansvarig för arbetet har varit Maria Strid. Granskning av rapporten har gjorts av Eva Kühl och Petra König.

Omslagsfoton: Maria Strid
Omslagslayout: Frida Ekfeldt

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Översiktsplaneförslaget	4
Miljökonsekvenser	4
1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte	5
1.3. Avgränsning	5
1.4. Samråd	6
1.5. Metodik	6
1.6. Läsanvisning	6
2. Studerade alternativ i MKB:n	7
2.1. Nollalternativet	7
2.2. Översiktsplaneförslaget	7
2.3. Alternativa planer	9
3. Miljö kvalitetsmålen och översiktsplanen	10
3.1. Sveriges miljö kvalitetsmål	10
3.2. Västra Götalands läns miljö kvalitetsmål	10
3.3. Melleruds kommuns miljö kvalitetsmål	10
3.4. Miljö kvalitetsmålen i den fysiska planeringen	11
3.5. Översiktsplanens bidrag till miljö kvalitetsmålen	11
4. Miljö kvalitetsnormerna och översiktsplanen	17
4.1. Utomhusluft	17
4.2. Fisk- och musselvatten	18
4.3. Omgivningsbuller	18
4.4. Vatten	18
5. Folkhälsomålen och översiktsplanen	20
5.1. Nationella mål för folkhälsan	20
5.2. Melleruds folkhälsoarbete	20
5.3. Översiktsplanens beröring med folkhälsomålen	20
6. Översiktsplanens betydande miljö påverkan	21
6.1. Hushållning med mark och vatten	21
6.2. Skydd av områden	22
7. Behov av miljö bedömning i kommande detaljplanering	24
7.1. Betydande miljö påverkan i översiktsplanen	24
7.2. Övriga frågor	24
8. Uppföljning och övervakning av den betydande miljö påverkan	25
9. Källor	26

Sammanfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i samband med att en ny översiktsplan för Melleruds kommun har tagits fram. Arbetet har utgått från den gällande översiktsplanen, ÖP 90 Melleruds kommun, och den nya översiktsplanen för Melleruds kommun i form av samråds- och utställningshandlingar.

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att tidigt identifiera relevanta miljöaspekter och integrera dessa i översiktsplanen. Detta för att påverka planförslaget så att planens negativa miljöpåverkan minimeras och så att en hållbar utveckling främjas.

Översiktsplaneförslaget

Det övergripande målet för den planerade utvecklingen är att öka invånarantalet, erbjuda boende i attraktiva lägen och gynnsamma lokaliseringar för nya företag. Besöksnäringen ska utvecklas och fler fritidsbostäder ska byggas. Bostäderna och besöksnäringen ska vara tillgängliga för alla.

I översiktsplanen beskrivs ett antal planer som redan är beslutade och ett antal nya förslag till utbyggnad av Melleruds kommun.

Den betydande miljöpåverkan som översiktsplanens genomförande kan antas medföra är planens förslag till ny sammanhållen bebyggelse inom strandskyddsområde eller inom riksintresse och som saknar detaljplan eller har inaktuell detaljplan. Det gäller de åtta områdena Grönhult, Åsensbruk/Åshallen, Snäcke, Vibergsön, Vita Sannar, Järns Sannar, Näs Sannar och Stockenäs som föreslås som områden för så kallad landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt Håverud/Båttjärnet som inte ligger inom strandskyddsområde.

Miljökonsekvenser

De nya förslagen till utbyggnad av Melleruds kommun berör områden av riksintressen för naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv samt rörligt friluftsliv och riskerar att skada de värden som intressena består av. Kommunens bedömning är att riksintressena inte kommer att utsättas för påtaglig skada. Det får utredas och säkerställas i den fortsatta planeringen att det inte uppstår påtaglig skada på intressena.

Ett antal utbyggnadsområden berör strandskyddsområdet kring Erve, Övre och Nedre Upperudshöljen, Ånimmen, Östebosjön, Svane fjorden och Vänern vilket kräver dispens. Strandskyddet är till för att förhindra en överexploatering av stränderna, bevara allmänhetens tillgång till stränder och vatten för friluftsliv samt skydda stränderna på grund av deras stora betydelse för den biologiska mångfalden. Det måste utredas om kriterierna för dispens uppfylls.

Den föreslagna utbyggnaden är utspridd och ligger i flera fall i områden som inte har tillgång till kollektivtrafik eller ett bra cykelvägnät och där det är långt till viktiga målpunkter. Detta kan leda till ökad biltrafik med konsekvenser för miljö och hälsa.

Kommunen kommer att ställa krav på att ny bebyggelse har godkända avloppslösningar och i flera av de nya utbyggnadsområdena ska mindre reningsverk anläggas. Beroende på känsligheten i de recipienter dit det renade vattnet leds kan det dock få konsekvenser för vattenkvaliteten i recipienterna vilket bör utredas i kommande planering.

1. Inledning

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är upprättad i samband med att ett förslag till ny översiktsplan för Melleruds kommun har tagits fram.

1.1. Bakgrund

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Reglerna för miljöbedömning av planer och program finns i plan- och bygglagen, miljöbalken och i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och uppdaterades 2004 och 2005 med anledning av EG-direktivet för miljöbedömningar av planer och program.

När en kommun upprättar en översiktsplan ska den, enligt 4 kap 2 a § plan- och bygglagen, miljöbedömas om planens genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 11 § miljöbalken. En översiktsplan innebär alltid betydande miljöpåverkan enligt 4 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och ska därför miljöbedömas. Bestämmelserna om miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program finns i 6 kap 11–18 §§ miljöbalken.

1.2. Syfte

Syftet med miljöbedömningsprocessen är att integrera miljöaspekter i översiktsplanen för att minimera planens negativa konsekvenser och på så sätt främja en hållbar utveckling.

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att den tillsammans med översiktsplanen ska utgöra beslutsunderlag då översiktsplanen antas. Den utgör också det viktigaste underlaget för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som översiktsplanen medför.

1.3. Avgränsning

1.3.1. Geografisk avgränsning

Geografiskt avgränsas miljökonsekvensbeskrivningen av Melleruds kommungräns. I vissa fall kan en översiktsplan påverka intilliggande kommuner och i de fallen får avgränsningsområdet vidgas.

1.3.2. Tidsmässig avgränsning

Översiktsplanen har ingen tydlig avgränsning i tid men i samråd med Melleruds kommun har en tidshorisont fram till 2020 ansetts rimlig för miljökonsekvensbeskrivningen.

1.3.3. Saklig avgränsning

Enligt miljöbalken ska den betydande miljöpåverkan som översiktsplanens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivas och bedömas. Den betydande miljöpåverkan bör inbegripa sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga, positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt enligt EG-direktivet för miljöbedömningar av planer och program (2001/42/EG).

En identifiering av den förväntade betydande miljöpåverkan har gjorts av Henric Ernstson Konsult. Den identifierade betydande miljöpåverkan har sedan stämmts av med Melleruds kommun och Länsstyrelsen i Västra Götalands län under ett samrådsmöte den 25 maj 2009.

Det som bedömdes kunna leda till betydande miljöpåverkan är den nya översiktsplanens förslag till sammanhållen bebyggelse inom strandskyddsområde eller inom riksintresse och som saknar detaljplan eller har inaktuell detaljplan. Det gäller de sju områdena Grönhult, Snäcke, Vibergsön, Vita Sannar, Järns Sannar, Näs Sannar och Stockenäs som föreslogs som områden för så kallad landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt Livarbo som inte ligger inom strandskyddsområde.

I bedömningen betonas också vikten av att lyfta upp de nationella miljökvalitetsmålen och miljökvalitetsnormerna.

I utställningshandlingen har Åsensbruk/Åshallen lagts till de sju områdena inom strandskyddat område och Livarbo har strukits

och ersatts med Häverud/Båttjärnet. De nya områdena bedöms ingå i den föreslagna utbyggnad som kan leda till betydande miljöpåverkan.

1.4. Samråd

Den 25 maj 2009 hölls ett inledande samråd med Länsstyrelsen i Västra Götalands län kring ett utkast till översiktsplanen för Melleruds kommun. Under mötet diskuterades avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen inklusive bedömningen av vad i översiktsplanen som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen har lämnat skriftliga underhandsynpunkter på utkastet översiktsplaneförslaget och i samband med det även lämnat synpunkter inför arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

1.5. Metodik

I miljökonsekvensbeskrivningen jämförs översiktsplaneförslaget med nollalternativet, kommunens förväntade utveckling enligt Översiktsplan 90 Melleruds kommun.

Skillnaderna mellan utvecklingen enligt nollalternativet och den nya översiktsplanen har identifierats och miljökonsekvenserna av dem har bedömts. De nya utbyggnadsplaner som skiljer nollalternativet och det nya översiktsplaneförslaget åt sammanfaller med de utbyggnadsplaner som antas medföra betydande miljöpåverkan.

1.6. Läsanvisning

I kapitel 2 beskrivs de alternativ som studeras i miljökonsekvensbeskrivningen.

I kapitel 3 beskrivs översiktsplanen som helhet, inklusive de nya utbyggnadsområdena, i relation till de nationella miljö kvalitetsmålen och hur planen kan påverka möjligheterna att nå målen.

Kapitel 4 handlar om miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft, fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller och hur det nya översiktsplaneförslaget som helhet förhåller sig till normerna och möjligheterna att uppnå dem.

I kapitel 5 beskrivs de nationella målen för folkhälsa, Melleruds kommuns arbete med folkhälsa och hur det nya översiktsplaneförslaget som helhet kan påverka möjligheterna att uppnå de nationella målen.

Kapitel 6 handlar specifikt om de delar i det nya översiktsplaneförslaget som antas kunna medföra betydande miljöpåverkan.

Behov av fördjupade analyser i den fortsatta fysiska planeringen och förslag till uppföljning och övervakning av det i planen som antas kunna medföra betydande miljöpåverkan finns i kapitel 7 och 8.

I kapitel 9 finns det förslag till fördjupade analyser som kan göras i det fortsatta arbetet när det gäller övriga konsekvenser som planen kan medföra.

I kapitel 10 finns en förteckning över de källor som använts i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen.

2. Studerade alternativ i MKB:n

2.1. Nollalternativet

I en miljökonsekvensbeskrivning till en översiktsplan ska konsekvenserna av den förslagna översiktsplanen jämföras mot ett nollalternativ, det vill säga miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling i en given framtid om ingen ny översiktsplan antas och genomförs.

Gällande översiktsplan är ÖP 90 Melleruds kommun, antagen den 11 december. Planen är kortfattad och mycket har hänt sedan planen antogs vilket gör att planen inte ger hela bilden av hur Melleruds kommun har arbetat med planfrågorna fram till nu och skulle fortsätta att göra oavsett om den nya planen antas eller inte.

Detta medför att det inte är meningsfullt att i detalj analysera skillnaderna mellan ÖP 90 och det nya förslaget till översiktsplan. I stället har miljökonsekvensbeskrivningen tagit fasta på de stora skillnaderna mellan planerna vilket är de utbyggnadsplaner som inte finns med i Översiktsplan 90 men i det nya förslaget; sammanhållen bebyggelse inom strandskyddsområde eller inom riksintresse och som saknar detaljplan eller har inaktuell detaljplan. Det gäller de åtta områden som föreslås för landsbygdsutveckling i strandnära lägen och utvecklingen av Håverud/Båttjärnet som inte ligger inom strandskyddsområde, se avsnitt 2.2.2. Detta är också dessa planer som antas medföra betydande miljöpåverkan.

I avsnitten nedan sammanfattas innehållet i ÖP 90 Melleruds kommun kortfattat.

2.1.1. Användning av mark och vattenområden i ÖP 90

I kapitel 6 i ÖP 90 finns en beskrivning av den planerade användningen av mark och vattenområden.

Här ingår de utbyggnadsplaner som enligt det nya översiktsplaneförslaget redan är beslutade. En beskrivning av dessa områden finns i avsnitt 2.2.2., Områden för bebyggelseutveckling (områden som omfattas av redan beslutade planer enligt översiktsplaneförslaget).

Värdefull jordbruksmark, skogsmark, naturområden och vattenområden beskrivs kort och är markerade på en mark- och vattenanvändningskarta. Vissa riktlinjer för bevarande och

skötsel samt prioritering mellan olika intressen finns.

2.1.2. Miljö, hälsa och säkerhet

Kapitel 6 i ÖP 90 innehåller också ett avsnitt om miljö, hälsa och säkerhet som innehåller kortfattade riktlinjer när det gäller vatten, miljöstörande verksamhet, miljöfarliga transporter, avfall, radon samt miljövärdsprogram.

2.1.3. Övrigt

I kapitel 3 i ÖP 90 avhandlas problem och möjligheter inom områdena befolkning, bostäder, sysselsättning, verksamhet, service, kommunikationer, teknisk försörjning, fritid och friluftsliv, jordbruk och skogsbruk samt miljöfrågor. Kapitlet motsvarar kapitel 3 i det nya förslaget till översiktsplan, se avsnitt 2.2.3, Övrigt.

I kapitel 4 redogörs för målen för det fortsatta planarbetet under rubrikerna befolkning, bostäder, sysselsättning och näringsliv, service, kommunikationer, teknisk försörjning, fritid, jordbruk och skogsbruk samt miljö. Kapitlet kan sägas motsvara principerna för utveckling av Melleruds kommun som finns i inledningen av kapitel 5 i det nya förslaget till översiktsplan.

2.2. Översiktsplaneförslaget

2.2.1. Principer för utveckling av Melleruds kommun

Övergripande mål

Det övergripande målet för den planerade utvecklingen är att öka invånarantalet, erbjuda boende i attraktiva lägen och gynnsamma lokaliseringar för nya företag. Besöksnäringen ska utvecklas och fler fritidsbostäder ska byggas. Bostäder och besöksnäring ska vara tillgängliga för alla.

Generella rekommendationer

Ny bebyggelse ska i första hand göras i form av komplettering eller förtätning av befintlig bebyggelse. Byggandet ska miljöanpassas och anpassas för en god tillgänglighet för alla målgrupper.

Risker

En riskanalys har utförts och bland annat medfört rekommendationer om att bygglov inte ska beviljas för byggnader som ligger lägre än 47,2 meter över havet, i områden med risk för ras eller skred eller där det finns en risk för överskridande av gällande bullerriktvärden. Radonsäkert byggande krävs i högriskområden för radon. Med anledning av riskerna med farligt godstransporter ska skyddsavståndet vara 100 meter för nya bostäder och 40 meter för ny kontorsbebyggelse.

En saneringsplan för det förorenade området Köpmannebro Långön vid inloppet av Dalslands kanal bör upprättas.

Grönområden och gatumiljöer

I tätorter, småorter och planlagda områden ska attraktiva utemiljöer prioriteras vid skolor och förskolor, grönområden inom orterna ska bevaras, grönstrukturplaner ska ta hänsyn till skolvägar, säkerheten i gatumiljöerna ska öka och ett gestaltungsprogram för gatumiljöer bör utarbetas.

Tätortsnära boende

Tätorterna ska utvecklas genom tätortsnära lantboenden på 1–5 hektar efter lämplighetsprövning.

Naturnära boende

Ett attraktivt boende ska uppnås genom att ta fram detaljplaner i naturnära lägen, i första hand som komplettering till befintlig bebyggelse. Vid permanentboende i fritidshus ska krav ställas på godkända avloppslösningar och att energibesparingsåtgärder utförs.

Strandnära boende

Landsbygdsutveckling i strandnära områden ska stimuleras och befintliga bebyggelsegrupper vid Väneren och Dalslands kanal bör kunna utvecklas i sammanhållna strukturer och med beaktande av allemansrätten. Kommunens bedömning är att denna utveckling kommer att vända befolkningskurvan, upprätthålla dagens service samt skapa förutsättningar för företagsetableringar. Utvecklingen i strandnära lägen ska inte försämra allmänhetens tillgänglighet till stränderna.

Utveckling av landsbygden

Natur- och kulturvärden ska utvecklas så att de blir en tillgång lokalt och för turister. Bygg-

nation av fritidshus i anslutning till mindre tätorter kan stärka den lokala servicen. I planeringen bör också beaktas att fritidshus kan övergå till permanentboende. Ny bebyggelse inom strandskydds-zoner ska endast ske i anslutning till befintlig bebyggelse.

Industrietablering

Industri- och handelsverksamhet kan främjas genom en översyn av detaljplanerna för Melleruds tätort. De industriområden och områden för handel som finns i anslutning till tätorterna bör utvecklas. Störande verksamheter ska placeras så att de inte orsakar störningar för människor.

2.2.2. Områden för bebyggelseutveckling

För att kunna öka befolkningen och främja besöksnäringen ska tätorter, småorter och landsbygdsområden utvecklas och närheten till vatten ska utnyttjas.

I kartbilagan till översiktsplanen finns karta 5.1 som visar bebyggelseutvecklingen i Melleruds kommun.

Områden som omfattas av redan beslutade planer:

- Mellerud, tätort (fördjupad översiktsplan, detaljplaner) – nytt utvecklingsområde: revidering av detaljplaner, järnvägsstation omvandlas till resecentrum inklusive nya vägar och anslutning till E 45
- Dals Rostock, tätort (områdesplan, detaljplaner) – komplettering eller förtätning vid behov, industrier på detaljplanelagd mark, eventuell utveckling av Kroppefjälls fritidscenter (kräver upphävande av strandskyddet)
- Dalskog, småort (fördjupad översiktsplan, detaljplaner) – komplettering eller förtätning vid behov, fortsatt satsning på besöksnäringen, i första hand i anslutning till befintlig campinganläggning
- Sunnanå hamn, landsbygdsområde (nytt detaljplaneprogram) – skapande av nordlig hamn, komplettering med vägar, skolor och förskolor för tillfredsställande service till nya boende efter planerad exploatering
- Sunnanå golfbana, landsbygdsområde (detaljplaneprogram) – lägenheter i tvåvåningshus, hotell, restaurang
- Åsbro, landsbygdsområde (detaljplan) – komplettering eller förtätning vid behov

- Sundserud/Åsensbruk, tätort (detaljplan) – komplettering eller förtätning vid behov
- Erikstad, småort (områdesplan) – komplettering eller förtätning vid behov

Dessa områden finns med både i nollalternativet och i översiktsplaneförslaget och miljöbedöms inte speciellt i denna miljökonsekvensbeskrivning eftersom de inte är alternativskiljande. Miljökonsekvenserna av översiktsplaneförslaget som helhet beskrivs dock i jämförelse med miljökvalitetsmålen i kapitel 3.

Områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden där det finns särskilda skäl för upphävande av strandskydd, ny detaljplan krävs

- Grönhult, på Lianefjället sydöst om Erve – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, fördjupad översiktsplan för fritidsbebyggelse, tre kilometer längs Erves östra sida, enstaka komplettering av befintlig bebyggelse i icke skyddade områden
- Åsensbruk/Åshallen – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, ett tiotal en- eller tvåvåningshus på halvön Åshallen mellan Övre och Nedre Upperudshöljen
- Snäcke – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, utbyggnad med hel- och halvårsboende, nytt mindre reningsverk
- Vibergsön, Köpmannebro – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, utvidgning jämfört med fördjupad översiktsplan, utbyggnad med hel- och halvårsboende, nytt mindre reningsverk, vid behov komplettering och förtätning av Köpmannebro
- Vita Sannar – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, komplettering och förtätning av området norr om befintligt planområde
- Järns Sannar – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, utbyggnad bakom och mellan befintliga husgrupper med hel- och delårsboende, nytt mindre reningsverk eller förbindelse till Melleruds reningsverk
- Näs Sannar – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, utvidgning jämfört med beslutade detaljplaner
- Stockenäs – område för landsbygdsutveckling i strandnära läge, utbyggnad bakom och mellan befintliga husgrupper med hel- och delårs-

boende, nytt mindre reningsverk eller förbindelse till Melleruds reningsverk, utvidgning jämfört med beslutade detaljplaner

Övrigt område för bebyggelseutveckling, ny detaljplan krävs

- Häverud/Båttjärnet – stugbyar för ekoturism

2.2.3. Övrigt

I kapitel 3 om planeringsförutsättningarna i översiktsplanen finns ett 70-tal utvecklingsmöjligheter angivna för frågor som bebyggelseutveckling, arbets- och näringsliv, besöksnäring, kommunikationer och infrastruktur, energiförsörjning, vatten, avlopp och renhållning, utbildning, kultur och fritid och så vidare. Utvecklingsmöjligheterna är en lista av åtgärder som Melleruds kommuns politiker kan välja att utföra i framtiden till skillnad från de åtgärder i kapitel 5 i förslaget till översiktsplan som man avser att besluta om i och med att översiktsplanen antas. Ett urval av utvecklingsmöjligheterna med relevans för miljö och hälsa kommenteras i miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 3 om miljökvalitetsmålen.

Parallellt med översiktsplanen arbetar kommunen med ett naturvårdsprogram, uppdaterar de lokala miljökvalitetsmålen och upprättar en vindbruksplan tillsammans med övriga Dalslandskommuner. Förutom att arbetena tidsmässigt sammanfaller med framtagandet av översiktsplanen finns det ingen egentlig koppling till översiktsplanen och hade kommit till stånd oavsett.

2.3. Alternativa planer

Melleruds kommun har inte arbetat med några alternativa utbyggnadsplaner i samband med framtagandet av översiktsplanen. De föreslagna nya områdena för bebyggelseutveckling kan ses som en bruttolista och man kommer att satsa på några områden i taget.

All föreslagen utveckling av Melleruds kommun kommer inte att hinna ske under en tioårsperiod. I praktiken ingår därför flera alternativ i själva översiktsplaneförslaget och miljökonsekvenserna av de olika bebyggelseutvecklingsområdena beskrivs i denna miljökonsekvensbeskrivning.

3. Miljökvalitetsmålen och översiktsplanen

I detta kapitel beskrivs och analyseras den miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen som helhet bedöms medföra och hur planen kan påverka möjligheterna att nå de nationella miljökvalitetsmålen.

3.1. Sveriges miljökvalitetsmål

Det övergripande miljöpolitiska målet är att år till nästa generation kunna överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Sveriges riksdag har antagit 16 nationella miljökvalitetsmål som beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturresurser som är ekologiskt hållbara på lång sikt.

Miljökvalitetsmålen syftar till att:

- främja människors hälsa
- värna den biologiska mångfalden och naturmiljön
- ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
- bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga
- trygga en god hushållning med naturresurserna

Miljökvalitetsmålen spelar också en viktig roll för tillämpningen av miljöbalken. De ska ge vägledning om vad inriktningen i balken innebär.

De 16 miljömålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt djur och växtliv

Fysisk planering kan bidra till att nå alla miljökvalitetsmål utom Skyddande ozonskikt. Målen Hav i balans samt levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö är inte relevanta för Melleruds kommun på grund av kommunens geografiska läge.

Till de 16 nationella miljökvalitetsmålen finns det 72 delmål som utgör en del av respektive miljökvalitetsmål eller är ett steg på vägen mot att nå ett miljökvalitetsmål.

3.2. Västra Götalands läns miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen och skogsstyrelsen ansvarar för att utveckla regionala miljökvalitetsmål grundade på de nationella miljökvalitetsmålen. Länsstyrelsen Västra Götalands län och Skogsstyrelsen Region Väst har anpassat de nationella miljökvalitetsmålen till regional nivå och publicerat dem i Miljömål för Västra Götalands län, antagna senast 2008. De regionala miljökvalitetsmålen har samma formulering som motsvarande nationella miljökvalitetsmål. Till de regionala miljökvalitetsmålen finns det 65 delmål som i vissa fall har samma formulering som de nationella och i andra fall har behövt anpassas till de regionala förhållandena i Västra Götalands län.

3.3. Melleruds kommuns miljökvalitetsmål

Kommunerna har en viktig roll i arbetet för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Lokala anpassningar av de nationella och regionala miljökvalitetsmålen kan bli verk samma redskap i den lokala miljöpolitiken.

Melleruds kommun har miljömål som antogs av kommunfullmäktige 1994 och publicerades i Agenda 21 – Lokalt miljöhandlingsprogram för alla i Melleruds kommun 1997. Målen består av ett antal övergripande mål samt konkreta mål rörande 14 identifierade miljöhot och ska vara vägledande för åtgärder inom den kommunala organisationen, handeln, näringslivet, de ideella organisationerna och för enskilda i Melleruds kommun.

Arbetet med en anpassning av de nationella och regionala miljökvalitetsmålen till lokala miljökvalitetsmål för Melleruds kommun pågår och kommer enligt planen att antas under våren 2010.

3.4. Miljökvalitetsmålen i den fysiska planeringen

Den fysiska planeringen har en viktig roll i arbetet med att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen genom att planera för en långsiktigt hållbar användning av mark och vattenområden.

Enligt 6 kap 12 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen av en plan innehålla en beskrivning av hur relevanta miljökvalitetsmål beaktas i planen.

Melleruds kommun anger i förslaget till ny översiktsplan att de avser att så långt det är möjligt följa de nationella miljökvalitetsmålen. Många av dem behandlas i kommunens energi- och klimatstrategi och i det nyligen antagna naturvårdsprogrammet. De miljömål kommunen fastställde 1994 är för närvarande under revidering. Melleruds kommun betonar också att översiktsplanen och kommunens fysiska planering i övrigt är viktiga instrument för att nå miljökvalitetsmålen.

3.5. Översiktsplanens bidrag till miljökvalitetsmålen

Nedan redovisas i vilken mån översiktsplaneförslaget påverkar möjligheterna att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen.

3.5.1. Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det nationella delmålet anger att utsläppen av växthusgaser som medelvärde för perioden 2008–2012 ska vara minst fyra procent lägre än utsläppen år 1990. Det regionala delmålet har samma formulering.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå och utvecklingstrenden för tillståndet i miljön är negativ. På regional nivå är målet

mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Utsläpp av växthusgaser orsakas av aktiviteter som bland annat vägtrafik, flygtrafik, båttrafik, industriverksamhet och uppvärmning.

En utspridd utbyggnad av kommunen kommer mycket troligt att leda till ett ökat bilåkande vilket ger en utveckling som inte bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet. Översiktsplanen anger fortsatt utbyggnad av cykelvägar, fortsatt förbättring av järnvägarna samt tillgången till kollektivtrafik som några utvecklingsmöjligheter. Beroende på i vilken omfattning som detta genomförs kan det bidra till att målet kan uppfyllas.

De nya områden som föreslås för bebyggelseutveckling är relativt många och ligger i flera fall i områden som inte är försörjda med kollektivtrafik. Att bara bygga i kollektivtrafikenära lägen skulle begränsa utbyggnaden till områden kring E 45 och Melleruds tätort men alternativet behöver inte vara att utbyggnaden sker utspridd där underlaget inte kan bli tillräckligt för kollektivtrafiklinjer.

Kommunen har under de senaste åren byggt ut cykelvägarna och det finns i dag separata cykelvägar så att man kan ta sig från Dals Rostock via centrala Mellerud till Vita Sannar och Sunnanå. Det finns inga planer på att inom den närmaste framtiden ytterligare förstärka gång- och cykelvägnätet trots att fortsatt utveckling av gång- och cykelnätet finns med som en utvecklingsmöjlighet i planen. Risken med en utspridd utbyggnad av kommunen är att många boende kommer att sakna tillgång till gång- och cykelstråk och även att avstånden till viktiga målpunkter blir långa. Detta motverkar möjligheterna att nå miljökvalitetsmålet.

3.5.2. Frisk luft

Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Inriktningen är att miljökvalitetsmålet skall nås inom en generation.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

För miljökvalitetsmålet Frisk luft finns det nationella delmål om minskade halter av svaveldioxid, kvävedioxid, marknära ozon, bens(a)pyren och partiklar samt minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC). Utsläppsmålet för VOC har brutits ner till regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Se resonemanget för miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

3.5.3. Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det finns nationella delmål för färre försurade vatten, ett trendbrott för markförsurningen samt minskade utsläpp av svaveldioxid och kvävedioxid. De regionala delmålen har anpassats till regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå men utvecklingstrenden för miljön är positiv. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Försurningen orsakas av svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak och källorna är transporter, energianläggningar, industri och jordbruk. De försurande ämnena kan transporteras långt med vindarna och försura mark och vatten vilket förändrar livsmiljön för djur och växter på ett negativt sätt och kan orsaka korrosion av tekniska material, byggnader eller kulturföremål. Den största delen av det sura nedfallet kommer från andra länder och Sverige för i sin tur ut lika mycket.

En utbyggnad av kommunen som leder till ökad biltrafik för utvecklingen bort från målet i någon mån. Melleruds kommuns insatser för att öka kollektivtrafikresandet och cyklandet motverkar detta.

Enligt förslaget till naturvårdsprogram utför Dalslands miljökontor årlig kalkning i Melleruds kommun. Kalkningen är dock inte någon lösning på problemet utan en uppehållande verksamhet.

3.5.4. Giftfri miljö

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

De nationella delmålen för Giftfri miljö handlar om kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, information om farliga ämnen i varor, utfasning av farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljökvalitet för minst 100 utvalda kemiska ämnen, efterbehandling av förorenade områden med akuta risker, efterbehandling av prioriterade förorenade områden, om kontinuerlig minskning av dioxiner i livsmedel samt om befolkningens exponering av kadmium.

De regionala delmålen har samma formulering som de nationella förutom när det gäller efterbehandling av prioriterade förorenade områden där åtgärdsmålen har anpassats till regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. Möjligheten att ta hand om förorenade områden som innebär akuta risker bedöms dock ha ökat. På regional nivå bedöms målet kunna nås inom tidsramen.

Översiktsplanens konsekvenser

I Melleruds kommun finns det förorenad mark på Köpmannebro Långön vid inloppet till Dalslands kanal samt i en före detta avfallsdeponi i Hunnebyn där sluttäckningen är påbörjad och ska vara avslutad år 2015. Köpmannebro Långön är undersökt och det bör enligt översiktsplanen upprättas en saneringsplan. Länsstyrelsen prioriterar under 2009 arbetet med att få in bidragsansökningar för saneringsåtgärder av bland annat Köpmannebro Långön. När saneringen blir av är det ett steg i riktning mot miljömålet.

I Melleruds kommun pågår ett kontinuerligt arbete för att främja handel och företagsetableringar i Melleruds tätort. Det finns lediga affärslokaler och mark avsatt för industribyggnader. Verksamheternas påverkan på miljökvalitetsmålet får hanteras vid planering och tillståndsgivning av de nya verksamheterna.

3.5.5. Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Till miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns det delmål om minskade halter av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter, antalet hudcancerfall orsakade av ultraviolett strålning samt kartläggning av riskerna med elektromagnetiska fält och att vidta nödvändiga åtgärder. De regionala delmålen har samma formulering som de nationella delmålen.

På nationell nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Elektromagnetiska fält förekommer bland annat utmed järnvägen. Elektromagnetiska fält består av elektriska och magnetiska fält. Elektriska fält alstras av kontaktledningarna utmed järnvägen, medan magnetiska fält förekommer när ett tåg befinner sig på spåret. Fältstyrkan minskar ganska snabbt med avståndet från källan.

Inget av de nya utbyggnadsområdena i översiktplanen ligger precis i anslutning till järnvägen. I översiktplanen finns angivna skyddsavstånd från järnvägsspår för att minimera riskerna vid en farligt godsolycka. Skyddsavstånden bör räcka även för skydd mot exponering av elektromagnetiska fält.

3.5.6. Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det finns nationella delmål om minskade utsläpp i procent av fosforföreningar, kväveföreningar och ammoniak samt i antal ton kväveoxider. Västra Götalands län har brutit ner kväveoxidmålet till regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utveck-

lingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Övergödning av mark och vatten uppstår när det finns för mycket näring i form av kväve och fosfor. Utsläppen kommer från gödslad åkermark, trafik och försurad skogsmark. Övergödningen leder till att alger och andra växter växer för mycket. Resultatet kan bli algblooming, igenvuxna sjöar och att syrehalten sjunker i vattnet så att växtlivet på bottenarna dör.

Kommunen arbetar med att anlägga nya våtmarker som kan ta upp näringsämnen från omgivande miljö och på det sättet närma sig målet.

Hanteringen av gödningsmedel inom jordbruket kan inte påverkas med hjälp av översiktsplanen.

Ökande trafikmängder bidrar till en minskad chans att uppnå miljömålet. Trafikfrågan behandlas utförligare under Begränsad klimatpåverkan.

3.5.7. Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

De nationella delmålen för Levande sjöar och vattendrag handlar om skydd av natur- och kulturmiljöer, restaurering av vattendrag, upprättade av vattenförsörjningsplaner, utsättning av djur och växter som lever i vatten samt åtgärdsprogram för hotade arter. De regionala delmålen omfattar inte åtgärdsprogram för hotade arter men har annars i princip samma formuleringar som de nationella.

På nationell nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in och utvecklingstenden för miljön är positiv. På regional nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Sjöar, vattendrag och stränder som är värdefulla för friluftsliv, växt- eller djurliv redovisas i översiktsplanen och beaktas vid bygglovgivning respektive vid prövning om dispens från strandskyddsbestämmelserna som behandlas i avsnitt 6.2.1, Strandskyddsområden.

Åtgärdsplanen till det föreslagna naturvårdsprogrammet innehåller åtgärder för att skydda och förvalta sjöar och vattendrag.

Melleruds kommun har ännu ingen vattenförsörjningsplan som är ett krav till år 2015. En vattenförsörjningsplan kan tas fram i form av en fördjupad översiktsplan.

När det gäller de nya förslagen till utbyggnadsområden ingår det i planerna för flera områden att bygga mindre reningsverk. Både när det gäller oanslutna fritidshus eller permanentboenden och de hus som kommer att anslutas till reningsverken är det av vikt att ta hänsyn till recipientens känslighet och kontrollera vad som släpps ut i recipienten.

Utbyggnadsområdet Vita Sannar ligger inom vattenskyddsområdet som tillhör ytvattenverket i Vita Sannar. Hänsyn till detta måste tas i fortsatt planering. Vattenverket ska enligt översiktsplanen renoveras, anläggningens skalskydd förbättras och skyddsområdet för ytvattentäkten ska uppdateras till moderna krav.

Om de planerade åtgärderna utförs och hänsyn till recipienterna tas vid utbyggnad kan detta bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet.

3.5.8. Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det finns nationella delmål om skydd av grundvattenförande geologiska formationer, inga negativa förändringar i grundvattennivåer samt ökade kvalitetskrav för dricksvattenförsörjning.

På nationell nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

I Melleruds kommun finns Dalskogs grundvattenverk. Vattnet har så god kvalitet att det inte behöver renas eller desinficeras. Enligt översiktsplanen ska skyddsområdet för grundvattentäkten uppdateras till moderna krav och anläggningens skalskydd kommer att förbättras. Översiktsplanen anger också att en utvecklingsmöjlighet är att ansluta fler hushåll till det kommunala avloppsnätet vilket kan vara positivt för grundvattentäkten.

Enligt Översiktsplan 90 var grundvattenförsörjningen med omfattande än sjöförsörjningen. Det finns ingen uppgift om dagens förhållanden i det nya förslaget till översiktsplan.

3.5.9. Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det finns nationella delmål för långsiktigt skydd av de våtmarksområden som ingår i Myrskyddsplan för Sverige, inga skogsbilvägar över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden, anläggning och återställning av våtmarker och småvatten i odlingslandskapet samt åtgärdsprogram för hotade arter. De regionala delmålen har i princip samma formulering som de nationella. Målet om anläggning och återställning av våtmarker är nedbrutet till regional nivå. Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter finns inte på regional nivå.

På nationell nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in och utvecklingstenden för miljön är positiv. På regional nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Med hjälp av statligt bidrag för Lokala investeringsprogram för ekologiskt hållbar utveckling (LIP) har Melleruds kommun tidigare anlagt 16 våtmarker på totalt cirka 70 hektar och därmed gjort en insats för att närma sig miljökvalitetsmålet.

I åtgärdsplanen för det föreslagna naturvårdsprogrammet finns det ett naturvårdsprojekt som innebär skapande av ännu fler våtmarker för att gynna den biologiska mångfalden och för att våtmarker tar upp näring som annars skulle övergöda mark och vatten.

3.5.10. Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet skall nås inom en generation.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

De nationella delmålen för Levande skogar handlar om långsiktigt skydd av skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden samt åtgärdsprogram för hotade arter. De regionala delmålen för långsiktigt skydd av skogsmark och förstärkt biologisk mångfald är en precisering av de nationella delmålen. Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter finns inte på regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

De gröna näringarna jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske sysselsätter sex procent av Melleruds dagbefolkning. Skogsbruket bedrivs främst i de västra och norra delarna av Melleruds kommun.

En av de utvecklingsmöjligheter som nämns i översiktsplanen i avsnittet Arbets- och näringsliv är en fortsatt utveckling av de gröna näringarna utan närmare precisering.

I åtgärdsprogrammet till det föreslagna naturvårdsprogrammet ska den kommunala skogen skötas enligt så kallad Grön skogsbruksplan från Skogsstyrelsen. Planen är ett verktyg som ska bidra till att öka skogens värden och som därmed kan bidra till att uppfylla målet.

3.5.11. Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

De nationella delmålen för Ett rikt odlingslandskap gäller skötsel av ängs- och betesmarker, bevarande av småbiotoper i odlingslandskapet, skötsel av kulturbärande landskapselement,

nationellt program för genetiska resurser hos och inhemska husdjursraser och kulturväxter, åtgärdsprogram för hotade arter, bevarande av lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibygnader samt ökad ekologisk produktion. Delmålet för skötsel av ängs- och betesmarker är nedbrutet på regional nivå och det finns ett mål om ökad ekologisk produktion i Västra Götalands län. Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter finns inte på regional nivå.

På nationell nivå är målet möjligt att nå om ytterligare åtgärder sätts in och utvecklingstrenden för miljön är positiv. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

De gröna näringarna jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske sysselsätter sex procent av Melleruds dagbefolkning. Jordbruk bedrivs främst på Dalboslättan. Tendensen inom jordbruket är att verksamheterna slås ihop till större enheter och att jordbrukarna dessutom ägnar sig åt andra inkomstkällor.

En av de utvecklingsmöjligheter som nämns i översiktsplanen i avsnittet Arbets- och näringsliv är en fortsatt utveckling av de gröna näringarna utan närmare precisering.

Jordbruksmarken på Dalboslättan ska bevaras för nuvarande ändamål. I åtgärdsprogrammet till det föreslagna naturvårdsprogrammet finns det åtgärder för att bevara och utveckla odlingslandskapet. Åtgärderna kan troligen bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet.

3.5.12. God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

Det finns nationella delmål om planering för en samhällsstruktur som främjar miljöanpassade och resurssnåla transporter, planering för kulturhistoriska och estetiska värden, planering för grön- och vattenområden i tätorter, planering för effektivare energianvändning och nyttjande av förnyelsebar energi, bebyggelsens kulturhistoriska värden, minskat buller, minskade uttag av naturgrus, minskning av

avfallsmängder, bättre energianvändning i byggnader samt mindre radon, fukt och mögel inomhus. De regionala delmålen har i princip samma formulering. Delmålet om uttag av naturgrus har preciserats till regional nivå.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

Översiktsplanen är en av de planer som ska uppfylla planeringsdelmålen och bidrar till detta. Andra kommunala planer och strategier samt regionala och nationella planer och strategier tillgodoser andra delar av målet.

Melleruds kommuns vision är att det ska produceras lika mycket energi som det förbrukas i kommunen och att ingen fossil energi ska användas i kommunala verksamheter år 2020. För att åstadkomma detta är utbyggnad av vindkraften en viktig åtgärd. De senaste åren har ett antal vindkraftverk byggts i kommunen och parallellt med framtagandet av en ny översiktsplan har en ny vindbruksplan tagits fram i ett samarbete med övriga Dalslandskommuner. Andra utvecklingsmöjligheter som nämns är fortsatt effektivisering av befintliga värmesystem, fortsatt utbyggnad av fjärrvärme/närvärmecentraler, solvärme och solceller samt byggnad av biogasanläggningar. Om dessa åtgärder genomförs bidrar de till ett uppfyllande av miljö kvalitetsmålet.

Melleruds kommun har kartlagt högriskområden och eventuella högriskområden för radon och kan anpassa planeringen och byggandet till detta och bidrar på detta sätt till uppfyllandet av målet.

När det gäller buller har Dalslands miljökontor i uppdrag att arbeta för att sänka bullernivåerna från vägtrafik och andra källor. Melleruds kommun har i översiktsplanen angett byggnadsfritt avstånd från E45, väg 66 samt delar av väg 2221 samt övriga vägar.

Det största bullerproblemet finns vid E45 rakt igenom Melleruds tätort. Vissa åtgärder för att dämpa bullret, som bullerskärmar och byte av fönster, har genomförts. En slutgiltig lösning på problemet kan inte åstadkommas med vägens nuvarande sträckning, utan först i samband med att E45 dras utanför tätorten. Det finns markreservationer för nya sträckningar av E45 väster om centrala Mellerud

men Vägverket har inte med de nya förbifartslederna i sin gällande tioårsplan (2004-2015).

Järnvägstrafiken medför bullerproblem i Mellerud, Dals Rostock och Dalskog och en aviserad godstrafikökning genom Melleruds kommun kan leda till att problem ökar.

3.5.13. Ett rikt djur- och växtliv

Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Delmål och måluppfyllelse – nationellt och regionalt

De nationella delmålen för Ett rikt växt- och djurliv handlar om hejdad förlust av biologisk mångfald, minskad andel hotade arter samt hållbart nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser. De regionala delmålen har i princip samma formulering som de nationella.

På nationell nivå är målet mycket svårt att nå. Det går inte att se någon tydlig utvecklingsriktning för tillståndet i miljön. På regional nivå är målet mycket svårt att uppnå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Översiktsplanens konsekvenser

I översiktsplanen finns en redovisning av naturvårdsintressena i kommunen och bland utvecklingsmöjligheterna nämns att naturvårdsprogrammet kommer att ge ökat stöd för bevarandet av unika naturmiljöer. I åtgärdsplanen till det föreslagna naturvårdsprogrammet finns åtgärder kan bevara och öka den biologiska mångfalden till exempel skapande av fler våtmarker, röjning av förbuskade Vänerskår samt återställning och förbättring av biotoper. Dessa och liknande åtgärder kan bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet.

Alla de nya förslagen till områden för bebyggelseutveckling, bortsett från Häverud/Båttjärnet, ligger inom områden för strandskydd. Strandskyddet är bland annat till för att långsiktigt skydda stränderna som livsmiljöer för växter och djur. Strandskyddsfrågan behandlas vidare i avsnitt 6.2.1, Strandskyddsområden.

4. Miljökvalitetsnormerna och översiktsplanen

Miljökvalitetsnormerna är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes i samband med miljöbalken. I dag finns det miljökvalitetsnormer för:

- utomhusluft (SFS 2001:527)
- fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) samt
- omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön ska Sveriges vattenmyndigheter fastställa miljökvalitetsnormer för ytvatten, grundvatten och skyddade områden som ett led i genomförandet av EG:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG).

Den 15 december 2009 beslutade vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt om miljökvalitetsnormer för vattenförekomster i distriktet (14 FS 2009:53).

Normerna infördes för att minska miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som trafik och jordbruk och används för att förebygga och åtgärda miljöproblemen. Miljökvalitetsnormerna är satta med utgångspunkt i vad människan och naturen tål.

Kommunerna ska se till att miljökvalitetsnormerna uppfylls så snart som möjligt och senast vid den angivna tidpunkten för respektive miljökvalitetsnorm. I praktiken ska hänsyn tas till normerna bland annat vid den kommunala miljötillsynen och i samband med den fysiska planeringen.

4.1. Utomhusluft

De ämnen som i dag omfattas av miljökvalitetsnormer för utomhusluft är:

- Kvävedioxid
- Kväveoxider
- Svaveldioxid
- Bly
- Partiklar (PM₁₀)
- Bensen
- Kolmonoxid
- Ozon
- Arsenik
- Kadmium
- Nickel
- Bens(a)pyren

En ny förordning för utomhusluft kommer att träda i kraft senast sommaren 2010. Förordningen kommer att innehålla nya miljökvalitetsnormer för partiklar (PM_{2,5}).

Luft i Väst, luftvårdsförbundet för västra Sverige, utför mätningar och beräkningar av luftkvaliteten i hela Västra Götalands län förutom i de kommuner som omfattas av Göteborgsregionens kommunalförbund.

4.1.1. Partiklar

Partiklar i luften kan uppkomma vid slitage av däck och vägbanan, genom uppvirvling av damm och transporteras långväga.

Det finns praktiska svårigheter med att mäta partikelhalten och jämföra med miljökvalitetsnormen men normen för partiklar överskrids troligen i Melleruds kommun.

Utbyggnaden i strandnära och naturnära områden som inte kan försörjas med kollektivtrafik samt den allmänna utvecklingen kommer troligen att innebära mer trafik och därmed högre partikelhalter.

Åtgärder som kan minska uppkomsten av partiklar är bland annat att minska biltrafiken och användningen av dubbdäck.

4.1.2. Ozon

Marknära ozon bildas genom kemiska reaktioner mellan kväveoxider och flyktiga organiska ämnen. Höga ozonhalter beror till stor del på intransport vilket gör att lokala åtgärder inte ger några direkta effekter lokalt.

Ozonhalten är generellt sett lägre i tätorter än på landsbygden eftersom ozonet bryts ned av kväveoxid som finns i bilavgaser.

I nuläget överskrids den miljökvalitetsnorm för ozon som ska eftersträvas till den 31 december 2009 i Melleruds kommun och även i framtiden kommer troligen höga ozonhalter att förekomma.

4.1.3. Övriga ämnen som omfattas av miljökvalitetsnormer

Bortsett från ozon och partiklar överskrids inte miljökvalitetsnormerna för utomhusluft i Melleruds kommun.

Den framtida utvecklingen, med bland annat en utbyggnad i områden som inte har tillgång till kollektivtrafik och där utbyggnaden inte utgör tillräckligt underlag för etablering av ny kollektivtrafik innebär sannolikt ett ökat bilåkande och därmed ett ökat utsläpp av luftförorenande ämnen. De ökade utsläppen bedöms dock inte medföra ett överskridande av miljökvalitetsnormerna.

4.2. Fisk- och musselvatten

Syftet med miljökvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten är att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

Vänern är klassificerad som ett laxfiskvatten i Naturvårdsverkets förteckning (NFS 2002:6) över fiskvatten som ska skyddas enligt förordningen om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Därmed finns det gränsvärden och riktvärden när det gäller temperatur, upplöst syre, pH-värde, uppslammade fasta substanser, syreförbrukning, nitriter, fenolföreningar, mineraloljebaserade kolväten, ammoniak, ammonium, restklor, zink samt upplöst koppar. Normerna ska vara uppfyllda sedan april 2007.

Miljökvalitetsnormerna ska iakttas vid åtgärder som kan påverka dessa parametrar. Det kan bli aktuellt vid ombyggnationen av gästhamnen i Häverud eller utbyggnaden av Sunnanå hamn.

När det gäller de nya förslagen till utbyggnadsområden ingår det i planerna för flera områden att bygga mindre reningsverk. Både när det gäller oanslutna fritidshus eller permanentboenden och de hus som kommer att anslutas till reningsverken är det av vikt att ta hänsyn till recipientens känslighet och vad som släpps ut i recipienten.

4.3. Omgivningsbuller

Förordningen om omgivningsbuller innehåller bland annat krav om att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram för att minska buller från större källor som vägar och järnvägar.

Arbetet med kartläggning och åtgärdsprogram är indelat i två faser. Melleruds kommun har inte krav på sig att själv kartlägga och ta fram åtgärdsprogram. Kravet gäller endast relativt stora kommuner i invånare räknat.

Vägverket och Banverket har krav på sig att kartlägga buller och ta fram åtgärdsprogram för vägar och järnvägar med en viss trafikmängd. I den första fasen ingick inte några vägar och järnvägar i Melleruds kommun. I

den andra fasen kommer en 700 meter lång sträcka av riksväg 45 genom Melleruds tätort att ingå i den kartläggning som Vägverket måste utföra.

Enligt översiktsplanen ska Melleruds kommun placera nya bostäder så att buller inte överskrids. Dalslands miljökontor arbetar för att sänka bullernivåerna, både från vägtrafik och från andra källor.

Det största bullerproblemet i kommunen är enligt översiktsplaneförslaget väg E45 rakt igenom Melleruds tätort. Åtgärder för att dämpa bullret, som bullerskärmar och byte av fönster, har genomförts. En slutgiltig lösning på problemet kan enligt kommunen inte åstadkommas förrän E45 dras utanför tätorten.

Det framgår inte i detalj hur arbetet med befintlig bebyggelse ska gå till och i vilken takt arbetet ska bedrivas. Det finns en risk att den allmänna utvecklingen samt bebyggelseutvecklingen i områden utan kollektivtrafik medför ett ökat bilåkande och därmed fler som störs av buller i Melleruds kommun.

4.4. Vatten

Syftet med normerna är att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljökvalitet.

De fastställda miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna i Västerhavets vattendistrikt anger att samtliga ytvatten i kommunen ska ha god ekologisk status senast 2015 och god kemisk ytvattenstatus senast 2021. Samtliga grundvattenförekomster ska ha god kvantitativ status och god kemisk grundvattenstatus senast 2015. De kvalitets-termer som används finns beskrivna i föreskrifter från Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning.

Samtliga ytvatten i Melleruds kommun har en god kemisk ytvattenstatus. Den ekologiska statusen är i allmänhet god men i avrinningsområdet Dalbergsån-Holmbergsån skiftar den från god till vanligen måttlig och på några ställen otillfredställande. Bristerna beror främst på övergödning.

Samtliga grundvatten i Melleruds kommun har en god kvantitativ status och en god kemisk grundvattenstatus.

För att se till att miljökvalitetsnormerna uppfylls vid angivna datum har Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt beslutat om Åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt 2009–2015. Sveriges kommuner har

ansvar för att genomföra sju av åtgärds-
punkterna i programmet:

Kommunerna behöver

1. inom sin tillsyn av verksamheter och föreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.
2. ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.
3. inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricks-vattentäkter som behövs för dricks-vattenförsörjningen, så att dricks-vattentäkterna långsiktigt bibehåller en god kemisk status och god kvantitativ status.
4. tillse att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dag, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd
5. utveckla sin planläggning och prövning så att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.
6. i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.
7. i samverkan med länsstyrelserna ta fram underlag och genomföra åtgärder för att minska påverkan från de delar av det rörliga friluftslivet, exempelvis båtutrustning, som kan ha en negativ inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk eller god kemisk status.

Av översiktsplanen framgår att Melleruds kommun arbetar för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Vattenfrågan behandlas även i naturvårdsprogrammet och i miljöhandlingsprogrammet som revideras parallellt med översiktsplanen.

Av den mer detaljerade beskrivningen i översiktsplanen framgår också att Dalslands miljökontor redan i dag ställer differentierade krav på enskilda avlopp baserade på fastställd ekologisk vattenstatus i det område där avloppet ligger.

Melleruds kommun har två ytvattentäkter och en grundvattentäkt med vattenverk i drift samt tre vattentäkter med reservvattenverk. Samtliga skyddsområden kommer enligt översiktsplanen att uppdateras till moderna krav. Skyddet av vattenverken kommer att förbättras och processutrustningen i reservvattenverken ska moderniseras.

Åtgärder mot övergödningen som är den främsta orsaken till kvalitetsbristerna i några av ytvattnen i avrinningsområdet Dalbergsån-Holmsån kommer att tas upp i det reviderade miljöhandlingsprogrammet.

Melleruds kommun har tagit ställning till miljö kvalitetsnormerna för vatten och tänker följa dem. Den intentionen och grunden för arbetet framgår av översiktsplanen även om den inte i detalj visar hur planförslaget bidrar till att normerna kan följas.

Det är viktigt att i fortsatt planering av utbyggnadsområdena studera de vattenförekomster som finns inom planområdet och de vatten som planområdet avvattnas till och ta upp miljö kvalitetsnormerna för berörda vatten.

5. Folkhälsomålen och översiktsplanen

5.1. Nationella mål för folkhälsan

I april 2003 antog riksdagen nationella mål för folkhälsan. Det övergripande målet är att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Elva målområden ska utgöra grunden för uppföljningen och utvärderingen av folkhälsoarbetet. De elva målområdena är:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Målområdena omfattar de faktorer som har störst betydelse för den svenska folkhälsan. Folkhälsoarbetet fokuseras på de faktorer som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor.

5.2. Melleruds folkhälsoarbete

Melleruds kommun har en folkhälsoplan som fastställdes 2004 och arbetet med en folkhälsopolitik pågår. Kommunen samarbetar kring folkhälsomålen med Västra Götalandsregionen genom Miljö- och hälsorådet. Arbetet leds av kommunens folkhälsosamordnare.

Melleruds folkhälsoplan ska bidra till att nå folkhälsomålen och skapa förutsättningar för en god och jämlik folkhälsa.

5.3. Översiktsplanens beröring med folkhälsomålen

En god planering kan förbättra och förebygga miljöproblem och därmed också förbättra människors hälsa. Planeringen kan också

underlätta för människor att vara fysiskt aktiva som är ett av folkhälsomålen. En mer aktiv befolkning som i större utsträckning går och cyklar i stället för att åka bil påverkar i sin tur miljö kvaliteten.

Själva framtagandet av översiktsplanen kan sägas bidra till målet om delaktighet och inflytande i samhället (mål 1) genom att det under samrådet och utställningen är möjligt för allmänheten att bidra med fakta och lämna synpunkter på innehållet i förslaget till översiktsplan.

Enligt de generella rekommendationerna i översiktsplaneförslaget ska Melleruds kommun prioritera attraktiva utemiljöer i anslutning till skolor och förskolor samt bearbeta gatumiljöerna för att åstadkomma bättre säkerhet. Om möjligt ska separata gång- och cykelbanor anläggas. Bland de utvecklingsmöjligheter som anges i planen nämns utveckling av befintliga parkområden och lekplatser och fortsatt utbyggnad av cykelvägarna. Detta är exempel på åtgärder som kan bidra till målen om trygga och goda uppväxtvillkor (mål 3), sunda och säkra miljöer och produkter (mål 5) samt ökad fysisk aktivitet (mål 9). Samtidigt framgår det av översiktsplanen att det i dag inte finns några planer på att i den närmaste framtiden ytterligare förstärka gång- och cykelvägnätet vilket inte bidrar till att närma sig målet om ökad fysisk aktivitet, speciellt eftersom de nya utbyggnadsplanerna i stor utsträckning ligger utspridda.

Enligt översiktsplaneförslaget ska den kommunala planeringen stödja framtagandet av detaljplaner för naturnära boende. Ett naturnära boende kan innebära större möjligheter till ökad fysisk aktivitet (mål 9) förutsatt att det naturnära byggandet inte minskar möjligheterna för andra än de boende att få tillgång till naturområdena och att byggandet inte skadar naturvärdena.

Om planerna för utbyggnad av Melleruds kommun sätts i verket kan det öka inflyttningen och benägenheten att bo kvar i kommunen. Det kan i sin tur stödja serviceutbudet i kommunen och skapa ekonomisk och social trygghet (mål 2).

Vid planering av vägar till nya områden är det viktigt att inte skapa barriärer för att inte försämra tryggheten för de boende (mål 3). Barriärer kan också medföra att den fysiska aktiviteten minskar (mål 9).

6. Översiktsplanens betydande miljöpåverkan

Melleruds kommun har med hjälp av Henric Ernstson konsult identifierat den betydande miljöpåverkan som översiktsplanen antas kunna medföra. Samråd om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning inklusive den betydande miljöpåverkan hölls med Länsstyrelsen i Västra Götalands län den 25 maj 2009.

Det som antogs medföra betydande miljöpåverkan var utbyggnad med ny sammanhållen bebyggelse inom strandskyddsområde eller inom riksintresse och som saknar detaljplan eller har inaktuell detaljplan.

De områden detta gällde var förslag till områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen enligt 7 kap 18 e § miljöbalken i Grönhult, Snäcke, Vibergsön, Vita Sannar, Järns Sannar, Näs Sannar och Stockenäs. Det gäller också utbyggnadsplanerna i Livarbo.

I utställningshandlingen har Åsensbruk/Åshallen lagts till de sju områdena inom strandskyddat område och Livarbo har strukits och ersatts med Håverud/Båttjärnet. De nya områdena bedöms ingå i den föreslagna utbyggnad som kan leda till betydande miljöpåverkan.

Områdena är redovisade tillsammans med riksintressena på karta 5.1 i kartbilagan till översiktsplanen.

I avsnitten nedan avhandlas de riksintressen och de skyddade områden som ligger i eller i närheten av de föreslagna utbyggnadsområdena.

I den fortsatta planeringen måste det säkerställas att det inte uppstår påtaglig skada på riksintressena och Natura 2000-områdena, att allmänhetens tillgång till strandområden inte försämras och att djur- och växtlivet inte påverkas på ett oacceptabelt sätt. Det måste ske en avvägning mellan de föreslagna utbyggnadsområdena och de olika intressena och en analys av om exploateringen kan utföras utan påtaglig skada på intressena. Avvägningen och analyserna bör resultera i en prioritering av de föreslagna utbyggnadsområdena. Detta kan göras i form av till exempel tematiska utredningar.

6.1. Hushållning med mark och vatten

I 3 och 4 kap miljöbalken finns grundläggande och särskilda bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden.

Bestämmelserna om riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård finns i 3 kap 6 § miljöbalken. Bestämmelserna om riksintresse för det rörliga friluftslivet i 4 kap 2 § miljöbalken.

Riksintressen får inte utsättas för påtaglig skada och kommunerna ska i den fysiska planeringen visa hur områdena skyddas. I bilaga 6.1 till översiktsplanen finns det en sammanställning över riksintressena i kommunen och hur de påverkas av översiktsplanen. Fakta från sammanställningen kommenteras i avsnitten nedan.

I bilaga 3.3 till översiktsplanen finns det utdrag ur värdebeskrivningarna för riksintressena för kulturmiljövård. Utförliga värdebeskrivningar för samtliga riksintressen finns sammanställda av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

6.1.1. Riksintresse för naturvård

I Melleruds kommun finns det fem områden av riksintresse för naturvården med stöd i 3 kap 6 § miljöbalken:

- Hjortens udde - Hindens rev - Skalunda (NRO 14052)
- Kroppefjäll med Teåkersälven och Stora Halängen (NRO 14039)
- Lunneboområdet (NRO14028)
- Dalformationens landskap (NRO 14029)
- Yttre Bodane - Kräklingarna (NRO 14030)

Utbyggnadsområdet Stockenäs ligger inom riksintresset Hjortens udde-Hindens rev-Skalunda (NRO 14052). I Stockenäs föreslås utbyggnad med bostäder bakom och mellan befintliga husgrupper med hel- och delårsboende vilket är en utvidgning jämfört med beslutade detaljplaner. Enligt översiktsplanen ska utbyggnaden vid Stockenäs placeras så att riksintresset inte påverkas. Frågan bör dock studeras närmare i kommande planering.

Utbyggnadsområdet Håverud/Båttjärnet ligger inom riksintresset Dalformationens landskap (NRO 14029). I Håverud/Båttjärnet föreslås utbyggnad av en stugby med enplanshus för ekoturism. Påverkan på riksintresset bör studeras närmare i kommande planering.

6.1.2. Riksintresse för friluftsliv

Det finns två områden av riksintresse för friluftslivet i Melleruds kommun, Vänerens strand- och skärgårdsområde (FP3) samt Dalslands sjö- och kanalsystem (FP1).

Utbyggnadsplanerna i Stockenäs, Näs sannar, Järns sannar, Vita Sannar och Vibergsön ligger inom riksintresset Vänerens strand- och skärgårdsområde (FP3) och utbyggnadsplanerna i Snäcke, Håverud/Båttjärnet samt Åsensbruk/Åshallen ligger inom riksintresset Dalslands sjö- och kanalsystem (FP1).

Läs vidare under avsnittet om riksintresset för det rörliga friluftslivet.

6.1.3. Riksintresse för kulturmiljövård

Områdena Vibergsön och Åsensbruk/Åshallen som är föreslagna för landsbygdsutveckling i strandnära läge ligger inom ett område av riksintresse för kulturmiljövård, Dalslands kanal (KP 9). Utbyggnadsplanerna kan komma i konflikt med riksintresset.

6.1.4. Riksintresse för rörligt friluftsliv

Väneren samt DANO-området (sjösystemet Dalsland-Nordmarken från Mellerud och sjön Ånimmen vid Väneren till sjösystemet från Dals-Ed i söder till Årjäng och Östervallskog i norr) är med hänsyn till deras natur- och kulturvärden av riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Enligt miljöbalken ska inom dessa områden turismens och friluftslivets intressen, främst det rörliga friluftslivets, särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

De föreslagna nya utbyggnadsområdena Stockenäs, Näs sannar, Järns sannar, Vita Sannar och Vibergsön ligger inom riksintresset Väneren och Snäcke, Håverud/Båttjärnet och Åsensbruk/Åshallen ligger inom DANO-området.

Enligt översiktsplanen kommer riksintresset DANO att påverkas mycket lite. Vid Snäcke och Vibergsön byggs redan etablerade bostadsområden ut och utbyggnaden bedöms

därför inte påverka riksintresset. Vid Håverud/Båttjärnet kan utbyggnaden ge den positiva effekten att området görs mer tillgängligt för allmänheten på grund av de vägförstärkningar som krävs. Området Åsensbruk/Åshallen är av stort värde för friluftslivet för Åsensbruks invånare och en utbyggnad riskerar att begränsa tillgängligheten. Frågan bör studeras i kommande planering.

På de ställen där riksintresset Väneren riskerar att påverkas finns redan en viss bebyggelse och planerna är att inte bygga något mellan strandlinjen och befintlig bebyggelse vilket kan innebära att riksintresset inte påverkas negativt. Kommunen avser också att förbättra tillgängligheten till utbyggnadsområdena och skapa ett strandstråk mellan Vita Sannar och Näs Sannar samt mellan Sunnanå hamn och Vita Sannar så att allmänheten får bättre tillgång till stränderna. I kommande planering bör det studeras närmare hur åtgärderna kan göras på ett sätt som inte påverkar riksintresset negativt.

6.2. Skydd av områden

I 7 kap miljöbalken finns det bestämmelser om skydd av områden.

6.2.1. Strandskyddsområden

Strandskyddet är till för att förhindra en överexploatering av stränderna, bevara allmänhetens tillgång till stränder och vatten för friluftsliv samt skydda stränderna på grund av deras stora betydelse för den biologiska mångfalden.

Väneren har ett utökat strandskydd som omfattar land- och vattenområdet inklusive undervattensmiljön 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Längs Erve, Övre och Nedre Upperudshöljen, Ånimmen, Östebosjön samt Svanefjorden är strandskyddet 200 meter.

I och med en förändrad strandskyddslagstiftning som i sin helhet gäller från den 1 februari 2010 ska kommunerna peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där det finns särskilda skäl för att få dispens från strandskyddet.

I 7 kap 18 e § miljöbalken finns kriterierna för att kunna peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Området ska vara lämpligt för utvecklingen av landsbygden. Det måste visas att de strandnära lägena långsiktigt bidrar till positiva sysselsättningseffekter eller ett ökat serviceunderlag på landsbygden. Området ska även vara av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses

långsiktigt. För Väneren gäller vissa begränsningar och områdena måste där ha en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Kommunen kan också välja att använda sig av kriterierna i 7 kap 18 c § miljöbalken för dispens från strandskyddet.

Strandnära boende, både för permanentboende och fritidsboende, efterfrågas i allt högre grad och Melleruds kommun har föreslagit ett antal områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen: Grönhult, Åsensbruk/Åshallen, Snäcke, Vibergsön, Vita Sannar, Järns Sannar, Näs Sannar och Stockenäs. Kommunen vill åberopa långsiktiga positiva ekonomiska konsekvenser för landsbygden som skäl för att få dispens från strandskyddsbestämmelserna i dessa fall.

I kommande planering måste det ytterligare utredas om kriterierna är uppfyllda. Bland annat så är det en förutsättning att det i områdena ska finnas offentlig eller kommersiell service som den nya byggnationen kan stödja. I Grönhult rör det sig om ett i princip oexploaterat område vilket gör att det kan bli svårt att få igenom som område för landsbygdsutveckling i strandnära läge och som är mindre lämpligt för utbyggnad än områden i anslutning till tätorter och mindre samhällen.

I sjön Erve vid det föreslagna utbyggnadsområdet vid Grönhult finns det bland annat naturligt förekommande flodkräfta att ta hänsyn till.

I Åsensbruk/Åshallen tas ett strandområde i anspråk som ligger mycket nära tätorten Åsensbruk. Området är av stort värde för friluftslivet för Åsensbruks invånare. En lokalisering i anslutning till tätortsbebyggelsen väster om järnvägen vore att föredra.

6.2.2. Natura 2000

Natura 2000 är namnet på ett nätverk av skyddad natur inom EU. Syftet är att bevara utpekade naturtyper och arter som är särskilt angelägna att skydda i ett europeiskt perspektiv. Varje medlemsland har bidragit till listan med sina mest värdefulla naturområden.

Urvalet har gjorts med stöd av två EU-direktiv, Fågeldirektivet och Habitatdirektivet, som ger skydd åt cirka 900 växt- och djurarter samt 170 naturtyper. Bestämmelserna om Natura 2000 finns förutom i miljöbalken också i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd från länsstyrelsen. Tillstånd kan i allmänhet lämnas om skyddsvärda miljöer inte skadas och om bevarandet av de arter som ska skyddas inte hotas eller försvåras. Bestämmelserna om Natura 2000 finns i 7 kap 28 § miljöbalken.

Det finns 13 Natura 2000-områden i Melleruds kommun:

- Norra Båsane: branter med mossor, kärr och hållmark (naturreservat)
- Kroppefjäll: naturskog med barrskog och rikkärr (naturreservat)
- Ranneberget: ädellövskog (naturreservat)
- Ryr: ängs- och betesmark (naturreservat)
- Råvarp: löv- och barrskog (nästan allt är naturreservat, biotopskydd eller naturvårdsavtal)
- Svarvaretorpet: ängsgranskog (naturreservat)
- Yttre Bodane-Kräklingarna: skärgård, fåglar (djurskyddsområde)
- Hällan: gräsmark, hållar med hällebräcka
- Kabbo: små tjärnar med ag
- Lunnebo: rikkärr, barrskog 261
- Mjolkudden: bergig strandzon på halvö, hällebräcka
- Stommebäcken: vattendrag med flodpärlmussla
- Östebo: bergig strandzon, tallskog, hällebräcka

Inget av de nya utbyggnadsområdena kommer troligtvis i konflikt med något Natura 2000-område eftersom de inte sammanfaller geografiskt men i den fortsatta planeringen får det säkerställas att nybyggnadsplanerna inte indirekt skadar något Natura 2000-område.

7. Behov av miljöbedömning i kommande detaljplanering

Vid framtagandet av en ny detaljplan ska enligt miljöbalken en behovsbedömning göras för att klargöra om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska planen miljöbedömas och en miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram. I avsnittet nedan kommer förslag till fördjupade analyser vid upprättande av detaljplaner för utbyggnadsområdena.

miljöpåverkan bör studeras vidare i den fortsatta planeringen, sannolikt även före detaljplaneskedet. Det måste ske en analys av om exploateringen kan utföras utan påtaglig skada på riksintressena, om kriterierna för upphävande eller dispens från strandskyddet uppfylls och om värdena i Natura 2000-områdena skadas eller hotas. Detta kan göras i form av till exempel en tematisk utredning. Utredningen bör resultera i en prioritering av de föreslagna utbyggnadsområdena.

7.1. Betydande miljöpåverkan i översiktsplanen

I tabell 1 redovisas den betydande miljöpåverkan som genomförandet av det nya förslaget till översiktsplan antas medföra. Denna

Tabell 1. Betydande miljöpåverkan i översiktsplanen att studera i kommande planer

Områden för bebyggelseutveckling									
	Grönhult	Åsensbruk/ Åshallen	Snäcke	Vibergsön, Köpmannebro	Vita Sannar	Järns Sannar	Näs Sannar	Stockenäs	Håverud/ Båttjärnet
Riksintresse för naturvård			X	X					X
Riksintresse för kulturvård				X					
Riksintresse för friluftsliv		X	X	X	X	X	X	X	X
Riksintresse för rörligt friluftsliv		X	X	X	X	X	X	X	X
Kriterier för dispens eller upphävande av strandskyddet	X	X	X	X	X	X	X	X	

7.2. Övriga frågor

Kommunen bör studera hur utbyggnadsplanerna påverkar biltrafikens utveckling och möjligheterna för de boende att transportera sig på andra sätt som med kollektivtrafik och cykel och vad det kan innebära för miljö och hälsa.

Vid utbyggnad ska det enligt översiktsplanen ställa krav på godkända avloppslösningar och i flera av de nya utbyggnadsområdena ska mindre reningsverk anläggas. Vid utsläpp av

renat vatten från reningsanläggningarna kan recipienten påverkas och detta bör studeras närmare.

Det är över huvud taget viktigt att i fortsatt planering av utbyggnadsområdena studera de vattenförekomster som finns inom planområdet och de vatten som planområdet avvattnas till och ta upp miljö kvalitetsnormerna för berörda vatten.

8. Uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan

Den betydande miljöpåverkan som översiktsplanen bedöms medföra ska följas upp och övervakas enligt krav i 6 kap 18 § miljöbalken.

Nästan samtliga av de nya förslagen till bebyggelseutveckling i översiktsplanen berör ett eller flera områden för riksintressen enligt 3, 4 och 7 kap miljöbalken. Melleruds kommun bör följa upp att riksintressena inte utsätts för påtaglig skada vid utbyggnad i dessa lägen.

De flesta av de föreslagna områdena för bebyggelseutveckling ligger i strandnära lägen. En uppföljning av hur detta påverkar förutsättningarna för allmänhetens möjlighet till friluftsliv och hur det påverkar livsvillkoren på land och i vatten för djur och växter bör genomföras.

Det bör även övervakas och följas upp om något av utvecklingsområdena påverkar något Natura 2000-område.

9. Källor

Tryckta källor

Melleruds kommun, 1990, *Översiktsplan 90 Melleruds kommun*, antagen 1990-12-11

Melleruds kommun, 2009, *Naturvårdsprogram för Melleruds kommun*, Kommunstyrelsen 2009-05-06, § 56, Utställningssamråd 7-28 maj

Melleruds kommun, 2009, *Översiktsplan för Melleruds kommun*, Arbetsmaterial för inledande samråd, senaste bearbetning 2009-06-26

Melleruds kommun, 2009, *Förslag till Översiktsplan för Melleruds kommun*, Preliminär samrådsupplaga, senaste bearbetning 2009-10-20

Melleruds kommun, 2010, *Förslag till Översiktsplan för Melleruds kommun*, Utställningshandling

Digitala källor

Boverket, [www 2009-10-09], <http://www.boverket.se/>

Boverket, *Miljöbedömningar av planer och program – en vägledning*, mars 2006, [www 2009-10-09], http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2006/miljobedomningar_for_plane_r_enligt_plan-%20och_bygglagen.pdf

Boverket, *Miljömål i fysiska planer*, [www 2009-11-08], http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2007/miljomal_i_fysiska_planer.pdf

EG-direktivet för miljöbedömningar av planer och program (2001/42/EG), [www 2009-10-14], <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=C ELEX:32001L0042:SV:HTML>

Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, [www 2009-10-09], <http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19980905.htm>

Förordning (2001:527) om miljökvalitetsnormer för utomhusluft, [www 2009-10-01], <http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/20010527.HTM>

Förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten, [www 2009-10-01], <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20010554.HTM>

Förordning (2004:675) om omgivningsbuller, [www 2009-10-01], <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20040675.htm>

Landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen, [www 2009-09-30], <http://www.naturvardsverket.se/sv/Arbete-med-naturvard/Skydd-och-skotsel-av-vardefull-natur/Sjoar-och-vattendrag--insatser-for-skydd-och-skotsel/Strandskydd/Landsbygdsutvecklingsomraden-i-strandnara-lagen/>

Luft i Väst, Mätningar och beräkningar av luftföroreningar i Västra Götaland 2006/07, [www 2009-10-11], <http://liv.vg/>

Länsstyrelsen i Skåne län, *Miljökvalitetsnormer vatten*, [www 2010-05-17], <http://www.lst.se/NR/rdonlyres/209BDDFC-730F-4575-9718-ABAF89CEFC75/171760/MKNvattenplanPMwebb.pdf>

Länsstyrelsen Västra Götalands läns (Vattenmyndigheten Västerhavet) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i distriktet (14 FS 2009:533), [www 2010-05-18], http://www5.o.lst.se/VISInformWebsite/asp/fs/14FS_2009_533.pdf

Melleruds kommun, [www 2009-09-07], <http://www.mellerud.se/>

Melleruds kommun, *Agenda 21 – Lokalt miljöhandlingsprogram för alla i Melleruds kommun*. Antaget av kommunfullmäktige 1997-12-16, [www 2009-10-09], <http://www.mellerud.se/download/33457/agenda21.pdf>

Miljöbalk (1998:808), [www 2009-10-01], <http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19980808.htm>

Miljömål för Västra Götalands län, [www 2009-10-02], <http://www.lansstyrelsen.se/NR/rdonlyres/9DFBF339-BAF8-458B-A731-FC17BCF3765E/101358/Miljomalsrapport2009.pdf>

Miljömålsportalen, [www 2009-09-07], <http://www.miljomal.nu/>

Miljömålsrådet, *miljömålen – i halvtid*,
[www 2009-10-14],
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-1272-4.pdf>

Melleruds kommun, *Naturvårdsprogram för Melleruds kommun*, [www 2009-09-30],
<http://www.mellerud.se/download/48573/naturvardsprogram090511.pdf>

Naturvårdsverket, *Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program*, handbok 2009: 1, [www 2009-10-09],
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-0159-9.pdf>

Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt, *Åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt 2009–2015*, [www 2010-05-18],
http://www.vattenmyndigheterna.se/NR/rdonlyres/D21FE02A-11AA-4A04-B368-BE4B489F507F/0/ÅP_VH_webb.pdf

Naturvårdsverkets förteckning över fiskvatten som ska skyddas enligt förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten, NFS 2002:6, [www 2009-10-01],
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/foreskrifter/nfs2002/NFS2002-6.pdf>

Områden av riksintresse för friluftsliv, Miljöbalken 3 kap § 6, Länsstyrelsen i Västra Götaland, [www 2009-10-01],
http://www.lansstyrelsen.se/NR/rdonlyres/21BDDC30-9697-486B-9224-CA161AA4D83C/94822/Riksintressen_beskr_friluftsliv.pdf

Plan- och bygglag (1987:10), [www 2009-10-01],
<http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/19870010.htm>

Sveriges elva folkhälsomål, [www 2009-11-08],
http://www.sodertalje.se/upload/miljo_natur/dokument/Halsoskydd/07_HygLok_Dok/07_elva_folkhalsomal_FHI.pdf

Sveriges länskartor, Geografisk information från Sveriges Länsstyrelser i samverkan, [www 2009-10-01],
http://www.lst.se/Ist/GIS_Kartor/

Värdebeskrivningar riksintresse för naturvård, Västra Götalands län, [www 2009-10-01],
<http://www.lansstyrelsen.se/NR/rdonlyres/21BDDC30-9697-486B-9224-CA161AA4D83C/94821/Riksintresbeskrnaturvslutlig.pdf>

Värdetexter avseende områden i Göteborg och Bohus län med kulturmiljövärden av riksintresse enligt 2 kap 6 § NRL, [www 2009-10-01],
http://www.lansstyrelsen.se/NR/rdonlyres/4D6D1AF6-BAE0-4467-9E93-A4D1296BBB4F/130380/Riksintresse_kultur_o_p_r_2144750538.pdf 2009-10-01